



ע"פ 45029/07/14 - אפרים איתם נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

18/05/15

ע"פ 45029-07-14 איתם נ' מדינת ישראל

בפני כב' השופטת אסתר הלמן, אב"ד

כב' השופט שאהר אטרש

כב' השופטת יפעת שטרית

המערער אפרים איתם

נגד

המשיבה מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט השלום בקריית שמונה, [כב' השופט מ. מרגלית], בתיק 42067-04-10

פסק דין

1. ביום 24/7/08, בסמוך לשעה 16:15, נהג המערער בדרך בין עירונית, שהמהירות המקסימלית המותרת בה היא 80 קמ"ש, במהירות של 157 קמ"ש. שוטר שהבחין בכך, הבהב למערער, וכאשר זה לא עצר, החל השוטר לנסוע אחריו, כשהוא מפעיל אורות כחולים וכורז לו במערכת הכריזה, עד שנעצר. המערער ירד מרכבו והטיח בשוטר דברים, כמו: "יא מטומטם, מה אתה חושב שאתה עוצר אותי לפני השבת, אני לא אחלל שבת בגללך, אני עוד אפנה לדודי כהן....". בתגובה לבקשת השוטר שיציג בפניו רישיונות, השיב המערער, כי "אני לא נותן לך כלום" ובהמשך עלה לרכבו ונסע מן המקום, כשהוא אומר לשוטר שאם הוא רוצה לראות את הרישיונות יבוא אחריו לשוב מגוריו.
2. בגין האירועים דלעיל הוגש כנגד המערער כתב אישום וביום 19/9/12, במסגרת הסדר טיעון (שכלל תיקון כתב האישום, בהתאם לעובדות שפורטו לעיל), הודה המערער בביצוע העבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן: נהיגה במהירות מופרזת, העלבת עובד ציבור והפרעה לשוטר במילוי תפקידו.
3. בגדר ההסדר הוסכם כי בטרם יורשע המערער, יתקבל תסקיר שירות המבחן, אשר יתייחס גם לשאלת ההימנעות מהרשעה, כשעמדת המאשימה תהא שיש להרשיעו ואילו ההגנה תטען לאי הרשעה.
4. בסופו של דבר, החליט בית המשפט קמא להרשיע את המערער בעבירות בהן הודה, והטיל עליו עונשים, שכללו שני חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 1,500 ₪, 5 חודשי פסילה בפועל מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה ו - 4 חודשי פסילה על תנאי.



5. כנגד פסק דינו של בית המשפט קמא הוגש הערעור, במסגרתו חוזר המערער ומבקש שלא להרשיעו, ולהסתפק בהטלת צו של"צ, כפי שהמליץ שירות המבחן.

דין והכרעה

6. לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה, כי דין הערעור להתקבל, גם אם לא במלואו.

7. אין חולק כי הכלל מחייב הרשעתו של נאשם שביצע עבירה ורק בנסיבות חריגות ניתן להימנע מהרשעה משיקולי שיקום וכאשר האינטרס הציבורי מאפשר זאת. אמות המידה להפעלת שיקול הדעת ביחס למקרים בהם נכון יהא להימנע מהרשעה פורטו בפסק הדין המנחה שניתן בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל (21/8/97) (להלן: "הלכת כתב")**. על פי הלכת כתב והפסיקה העקבית שהלכה בעקבותיה, הימנעות מהרשעה אפשרית בהתקיימם של שני תנאים מצטברים: על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם וסוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה, בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

8. בית המשפט קמא קבע, כי אף אחד מן התנאים דלעיל איננו מתקיים, ולא ראה מקום לאמץ את המלצת שירות המבחן, שהמליץ להסתפק בשל"צ, ללא הרשעה.

9. העבירות שביצע המערער הן אכן חמורות ופוגעות בשלטון החוק. החומרה היתרה הגלומה במעשיו נעוצה בכך שהמערער מכהן וכיהן בעבר בתפקידים בכירים, ובדבריו רימז על כך שבאפשרותו לנצל את קשריו עם בעלי תפקידים, כמו המפכ"ל, על מנת לבוא חשבון עם השוטר, שביקש למלא את תפקידו ותו לא.

10. בית המשפט קמא נתן דעתו לכך שמדובר היה בסיטואציה מלחיצה, (המערער מיהר לביתו מחשש לחילול שבת), למרות זאת, סבר, כי התנהגותו של המערער הייתה חריגה באופן קיצוני מן המצופה מאזרח כלשהו, כל שכן מאדם במעמדו של המערער.

11. מבלי להמעיט מחומרת המעשים, איננו סבורים כי חומרת העבירות, אף בנסיבות שתוארו לעיל, איננה מאפשרת הימנעות מהרשעה והאיזון הראוי בין השיקולים כפי שיפורטו להלן, מטה את הכף לטובת היעדרות לבקשת המערער.

12. בעניין כתב (בפסק דינו של כב' השופט ש' לוין), פורטו מספר מבחנים להכרעה בשאלה האם ניתן להימנע מהרשעה מטעמי שיקום. כך למשל יש לבחון האם לחובתו של הנאשם עבר מכביד, האם קיים סיכון שיחזור ויחטא בפלילים, הנסיבות בהן ביצע את מעשה העבירה, מידת הפגיעה של העבירה



באחרים, יחסו של הנאשם לעבירה ומידת נכונותו להכיר בפסול שבמעשיו והשפעותיה של ההרשעה על תחומי פעילותו של הנאשם.

13. על פי תסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט קמא, המערער שירת במשך כ - 30 שנה במגוון תפקידים פיקודיים במסגרת שירותו הצבאי וזכה להערכה. בהמשך מילא תפקידים ציבוריים רמים ושימש כחבר כנסת ושר בממשלה, במשך כ - 8 שנים.

עוד צוין בתסקיר, כי מדובר באדם בעל ערכים נורמטיביים וחיוביים של תרומה לציבור, בעל יכולות תפקודיות גבוהות, אשר מילא לאורך שנים תפקידים ציבוריים בכירים בשירות המדינה. המערער לקח אחריות למעשיו והביע חרטה עליהם, אם כי שירות המבחן ראה בכך נטילת אחריות חלקית מאחר והמערער הסביר, כי מיהר בשל החשש לחילול השבת וכן הוסיף, כי לא סירב להציג את התעודות בפני השוטר, אלא טען בפניו שהתעודות אינן ברשותו.

שירות המבחן העריך, כי היותו של המערער מורגל לעמדות כוח, טשטשה את גבולות התנהלותו התקינה. יחד עם זאת, לאור המפורט בתסקיר וההערכה כי ההרשעה עלולה לפגוע בעיסוקיו העתידיים, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעה ולהסתפק בשל"צ.

14. אין חולק, כי כמתואר בגזר דינו של בית המשפט קמא, זו הסתבכותו היחידה של המערער בעבירות פליליות (להוציא הרשעות בעבירות תעבורה, כולל בעבירות מהירות מופרזת, כדוגמת העבירה בה הורשע כאן), המדובר בגיבור ישראל, תת אלוף בדימוס, בעל אות המופת ממלחמת יום הכיפורים. בית המשפט קמא סבר, כי אין באמור, בצירוף השיקולים הנוגעים לאינטרס הציבורי, כדי לאפשר הימנעות מהרשעה.

15. עמדתנו היא, כי נתונים אלה, המלמדים על שנים של פעילות ציבורית, תרומה לחברה והקרבה, אינם יכולים שלא לקבל ביטוי ומשקל משמעותי בהכרעה בשאלת ההרשעה. אין ספק, כי בשים לב למבחנים שנקבעו ב"הלכת כתב", האינטרס הציבורי איננו מחייב הרשעת המערער לשם הרתעת היחיד. למערער אין דפוסי חשיבה והתנהגות עברייניים, התנהלותו ככלל התאפיינה בעבר וגם כיום בתרומה לקהילה. בנוסף, מאז בוצעו העבירות חלפו שנים ואין חשש להישנות עבירות דומות או אחרות מצד המערער.

16. הצטברותם של הנתונים דלעיל, יחד עם הפגיעה האפשרית בעיסוקיו של המערער, מלמדת כי נסיבות ביצוע העבירה, כמעידה חד פעמית, שלחלוטין איננה מאפיינת את אישיותו ופועלו של המערער, מאפשרות הימנעות מהרשעה, מבלי לפגוע בשיקולי הענישה האחרים. לא שוכנענו כי נקיטת עמדה זו ביחס למערער שבפנינו פוגעת בהרתעת הרבים, שכן כל מקרה צריך להבחן לגופו, ואין באמור דבר המשדר מסר המפחית מחומרת המעשים, אותם ביצע המערער.



17. בית משפט קמא קבע, כי המערער לא הצביע על פגיעה קונקרטית, המקימה את התנאי ל"הלכת כתב". אכן בהתאם להלכה, אין די בכך שהנאשם יצביע על פגיעה אפשרית תיאורטית, בכדי שניתן יהא לקבוע, כי הרשעתו תביא לפגיעה בסיכויי שיקומו. יחד עם זאת, כאשר מדובר במערער, שבמשך שנים, כל עיסוקיו, או מרביתם הינם בתפקידים ציבוריים רמים, ניתן להעריך ולקבוע, כי ההרשעה תפגע בהכרח בעיסוקיו באופן ממשי.

18. לאחר הדיון בערעור ולאור טענות המערער, המציאה לנו המשיבה הודעה, שלפיה המערער מונה לאחרונה כיועץ לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מינוי זה נעשה לאחר שהתקבלה עמדת היועץ המשפטי לכנסת, שלפיה, אין מניעה למנותו כיועץ, אף שזהו שיקול בהחלטה האם למנותו.

בתגובה, הפנה בא כוח המערער לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט - 1959 ולהוראות התקשי"רוטען, כי כל עבר פלילי של מועמד הוא שיקול שלא למנותו ואף ניתן לו משקל מכריע. ב"כ המערער הוסיף, כי המערער מועמד לתפקידי ניהול בכירים, חדשות לבקרים, והרשעתו עלולה לעמוד לו לרועץ.

המשיבה סבורה, מנגד, כי המינוי האחרון מעיד שההרשעה איננה פוגעת במערער והוראות חוק שירות המדינה והתקשי"ראינם שוללים מנציב שירות המדינה את האפשרות למנות אדם בעל עבר פלילי.

19. אף שההרשעה לא מנעה, הפעם, מינויו של המערער לתפקיד כיועץ, אין ספק כי היא עלולה לעמוד בדרכו של המערער, אם וכאשר ירצה להתמודד על תפקידים בכירים אחרים, כשלעבר הפלילי עלול להינתן משקל מכריע בין השיקולים.

20. באיזון בין מידת הפגיעה שתגרם למערער לבין האינטרס הציבורי שבהרשעתו, בנסיבות שתוארו לעיל, אנו סבורים כי ההרשעה עלולה לגרום לו נזק בלתי מידתי וזאת בפרט כאשר קיימת דרך ביניים, שיש בה ליתן גם מענה לאינטרס שבהרתעת המערער מפני ביצוע עבירות תעבורה נוספות, וענישתו באופן מוחשי, בגין מעורבותו בעבירות אלה.

21. נוכח האמור, אנו מורים על ביטול ההרשעה בעבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והעלבת עובד ציבור, תוך קביעה כי המערער ביצע עבירות אלה. ההרשעה בעבירה של נהיגה במהירות מופרזת תיוותר על כנה, ולצידה עונשי הפסילה בפועל, הפסילה המותנית והקנס. עונש המאסר המותנה יבוטל. במקומו יוטל על המערער לבצע 150 שעות של"צ, כהמלצת שירות המבחן.

מובהרת בזאת למערער חובתו למלא אחר צו השל"צ כנדרש. המערער מוזהר מפני הנפקות המשפטית שעלולה להיות לאי קיום הצו.



שירות המבחן יגיש בתוך 21 יום תכנית של"צ לאישורנו.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לצדדים וכן לשירות המבחן, בהקדם.

ניתן היום, כ"ט אייר תשע"ה, 18 מאי 2015, בהעדר הצדדים.

י' שטרית, שופטת

ש' אטרש, שופט

א' הלמן, שופטת,
[אב"ד]

חנה טוריק